

լինում և գնում է դառ տայու միւս ուսումնարանում, վաղեւ էր երկրորդում և այնուհետեւ լ. զգալով անցյալ տարու պատմական շրջանում բացակայ էր եղած 196 անգամ Մեր տեսուչը, գիտցած եղէք, որ հիւանդոտ մարդ չէ Ուսուցչաց ցուցակում միշտ այսպէս էր ստորագրում, իրացակայ էի ժամացոյցների յետաձգութեան պատճառով: Դեռ մինչև այսօր կանոնաւոր դաս չէ սկսած այդ ուսումնարաններում: Ընկալելայի ուսումնարանների մի զլխաւոր պահատէիներն էլ այն է, որ նոքա չունեն մշտական վերակացուներ և վերակացուհիներ: Եւս պատճառով Երբ-Երբայն ուսումնարանում միշտ լինում են մեծամեծ անկարգութիւններ: Այսպէս թիւեր մինչ ցարդ չէ յայտնած, որ վերակացուհիները պարտական են մինչև բոլոր դասերի վերջը մնալ ուսումնարանում: այդ պատճառաւ նոքա օրական մի կամ երկու ժամ գայի են ուսումնարան, մնում են և յետոյ գնում են միմեանց տուն տուրճ խմելու, կամ գերնակի մօտ, նոր-մօղին, շորեր կարել տալու, կամ փողոցներում մնալ դպու և մարդկանց վրա ծիծաղելու: Երբ ուսումնարանից հեռանալով լինում է մեծամեծ անկարգութիւններ, որ պատճառ: Ընկալելու հիւները սկսում են միմեանց ծնծել, վայր ցցել, դասարանների մէջ վազվզել և փռել բարձրացնել, նստարանները տաշել և որոնք որ գասկը չեն պարտաստած՝ տուն փախել:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երայրապարհի մէջ ընկալող մի հայ այրի տիկին, որին հանգիստ մարդ Յովի է մի հարուստ գրաւորացի, որ մասնագիտացելով գիտնական է 19,000 ռուբլի գումարի արժողութեամբ, դիմում է մայրաքաղաքի բուրժուական միջին, խնդրելով նրան, որ նա աշխատի այդ գրադարանը ծախել, որ մի բարեխաղ հարուստ վաճառականի վրա: Բուրժու խոստանում է: Մի քանի օրից յետոյ բուրժու գային է այրի տիկնոջ մօտ, խոսում է ստացի զորից, յետոյ վեր կենտրոն և գտակը վեր առնելով, անող կերպով ժպտել երեխան առում է: Ընկ, մոռացալ պատասխան տալ մեր հանդուցիակ ամուսնու գրադարանի մասին: Բարեկամն պէտք ունի զրբերի մէջ, մանաւանդ որ մեր մարդը Յովից չորսի է անկէտը զրբեր են, բայց եւէ անպատճառ կամեում էր ծախել, նա կարող է մեզ 600 ռուբլ առաջարկել մեր գրադարանի համար: Եւ շահ է. 600 ռուբլ ծախել և վատակել 9,400 ռուբլ:

Մեզ հաղորդում են ՄԵՆՂԱՐԱՔԻՆԻՍԻՆ, որ հին անտառատեղը վերջապէս դնաց Դարաբլիցի, նրան յաջորդեց մի ուրիշը, որի գործունեութեան մասին մեր Յովիցից խոստանում է զրել մեզ իր ժամանակին:

ՄԵՆՂԱՐԱՔԻՆԻՍԻՆ մեզ գրում են: Բազմաթիւ ցանկութեամբ նորերում ընտրվեցաւ Դարաբլիցի տաճարէն պ. և, Կարանիանց, որ միևնու նոր տարին կը մտնի իր պաշտօնի մէջ: Յոյս ունենք, որ նոր ընտրվածը բարեկամարար կը կատարի իր յանձն առած պարտականութիւնը:

Մեզ հաղորդում են ԲՈՒՐՁԵՆԻՍԻՆ, որ այժմ այդ քաղաքի նոր կառուցված մասնաւոր թատրոնում ներկայացումներ է տալիս ուսուցչ զերասանական մի խումբ, պ. Լիւրիմով-Գերկիսի տաղանդորէններ: Խումբը տալիս է և ուսուցչ դրամաներ և օպերետներ: Լուսւմ են, որ պ. Լիւրիմով դիտարողութիւն ունի մի երկու ներկայացումն առ և Թիֆլիսում:

ՇՈՒՇԻՆԻՍ մեզ գրում են: ՄԱՍ օրերու հասաւ այստեղ Բրիտանական Աստուածաբան ընկերութեան իր գրածայն և սկսել է ծախել այստեղ ալ և այլ լուր-գործերով պնդելով լուրջագրած աւանդանքներ: Աւետարանը արժէ շատ արժան: այն է 20 կոպէկից ականւմ միմեւ 1 ռուբլ: Խաւսերն են Թուրքերն ինչ-եւր անտարաբն պատիկ շատ է աւելում: այն ինչ նայերէնը գրեթէ չէ աւելում: Հայերը աւսում են, Յէւի դա Էնչիւրէն աշխարհաբար լեզուով դրված անտարան է, Յէւի դա շատ հասակայի լեզուով է ապարգիւծ, բայց դա իր օր առ ան ան անտարանը

չէ, այլ հեթանոսներ լաւտարան է, որ Բրիտանական ապաւ է արժան: Ամենից լաւ ապարդից որ այդ անտարանը Բրիտանական աւտարանը չէ, այն է, որ այդ զրբերը գրադար լեզուով չեն գրված և Էնչիւրանում չեն տպված: այլ Լեզուներում: Այսու ամենայնիւ մի հայ մարդ փտածացել էր անվեր այդ տեսակ զրբերից մէկը, բայց յետոյ նրան համոզեցին, որ գրեթէ գնալ լուստարանական բարձրակարգ մօտ և օրինել տայ ու Եւրոպ ջրով սրակի տայ այդ զրբորդը:

Գ. Զանապուտ Արատանց Դարաբլիցի խնդրում է մեզ տալի հետեւեալը: Կարգաւորով ՎՄՆԱԽԻ մէջ, որ մի ազուրից պարուն Լարտորու Անտարանից աշուր-Թեմայի թղչում է աւելում Բ Եւրոպ յիմարից, դիմելի նրան և ընդունեցի նրա ուղարկած լիւր լուրիսի 25 ին: Ան առնալ երիք ամիս և եւ կատարակապ թղչվեցայ այլ ցարից, այն ինչ, երբ թղչվեցինք էի դիմում, ժամանակադրակա միայն ազատվում էի յիմարից և եւ երկու ամիսից յետոյ նորից երեւում էր: Գարտաբանութիւն եմ համարում հրապարակապէս Հնորակալութիւն յայտնել պ. Անտարանիանցին:

ԵՐԵՎԱՆԻ ՏՆՈՒԹԻՒՆ

ԳԵՐԱՐԱՆԱ

Լրագիրների մէջ կարգում ենք հետեւեալ տեղեկութիւնները: Մի քանի բացառական հանգամանքների Հնորակալ պրուսական ազգային ժողովի ներկայ տարվայ բացումը աւելի հետաքրքիր է, քան թէ անցեալ տարիներին: Ընկալում ամենայնիւ գահական ծառի, որով այս տարի բացվեցաւ պրուսական ազգային ժողովը, դիմումը չոր ու ցամաք բովանդակութիւն էր տուած և այդ իրողութիւնը համապատասխան է կառավարութեան շահերին, որով հետեւ պարզամեղը այնպիսի մի ժամանակ է բացվում: երբ ընդդիմադրական կուսակցութիւնները շատ զգուշացնում են:

Պրուսական գահական ծառը գործնական բնաւորութիւն ունի: Եթէ ծառի վրա հիմնվելով քննելը պարզամեղութեան ներկայ տարվայ գործունեութիւնը, այդ գործունեութիւնը նուրիված կը լինի պաշտպան օրենսդրական, կուսակցական բնաւորութիւն չունեցող աշխատանքների և այդ աշխատանքները այնպէս պէտք է կատարվեն, որ նրանցով մէկը եթէ հաւատարմութիւն ստացաւ մի կուսակցութիւնից, միւսը պէտք է հակառակ կուսակցութեան շահերի համեմատ լինի և առաջինի անբաւականութեան պատճառ: Եւսպիսի գեր պէտք է կատարէ պրուսական կառավարութիւնը, որովհետեւ քաղաքական կուսակցութիւնները ներկայումս այնպիսի մանր խումբերի են բաժանված, որ անկարելի է մի մեծամասնութիւն կազմել, որը կամ ընդդիմադրել կառավարութեանը, կամ պաշտպանել նրա առաջարկութիւնները: Առաւելարկութիւնը ստիպում է իւրաքանչիւր կուսակցութիւնից պաշտպանութիւն խնդրել, առանց գնահատելու, նայելով թէ ընկալող գործը աշխարհայնու համար որ կուսակցութեան պաշտպանութիւն է հարուկում: Եւսպիսի դրութիւնը չափազանց ծանր է և դրա պատճառը ինքը գերմանական կառավարութիւնն է, որ բացարձակ յայտնում է իր հակակրութիւնը գեպի սահմանադրական սկզբունքները:

Պրուսական գահական ծառի երկու կէտերը շատ նշանաւոր են: Եւսպիսի նրա մէջ առված է, որ Գերմանիայի կայսերական եկող տարվայ իրադրեանի միջոցով Պրուսիայի միում է 14 միլիոն մարի Եւրոպիայից այն իրողութեան հետեւանքն է, որ անցեալ տարի կայսերական մէջ շատ նոր աւաքներ զբղեցնել Եւրոպիայի մարի օգնութեամբ պրուսական կառավարութիւնը յոյս ունի ոչ

թէ միայն հաւասարակշիւ Պրուսիայի և կամեանքների և ծախսերի թիւը այլ և երկրի ուղղակի հարկերի քանակութիւնը փոքրացնել Եւրոպիայի սպասում էր իշխան Կիսմարի, երբ առաջարկեց Ֆինանսական վերանորոգութիւնները: Տնտեսական նոր քաղաքականութիւնը, որին այժմ հետեւում է գերմանական կանցլերը, գահական ծառի նշանաւոր միւս կէտն է Պրուսական ժողովրդական ներկայացուցիչները հրաւիրվում են օգնել այդ նոր քաղաքականութեանը, թէպէտ այդ նոր քաղաքականութեան հիմունքները, բացի մաքսային աւաքների վերանորոգութիւններից, միանքը ուղղել յայտնի չեն:

Եւրոպիայի նոր Ֆինանսական և արտադրական քաղաքականութիւնը, որ ունի կապ չունի ոչ թէ միայն տնտեսական գերմանական հետ, այլ և մինչև այժմ յայտնի սկզբունքի հետ, չափազանց հետաքրքիր է Գերմանիայի ժամանակակից կենսի մէջ: Իշխան Կիսմարը անսպասելի կերպով օկնեց զբաղվել պետական կառավարութեան այնպիսի մի բաժնով, որ մինչև այժմ նրա համար բոլորովին օտար է և զի և բացի այդ գործին բոլորովին նոր ուղղութիւն է տալիս: Երա նախադիմանքից շատերը, մանաւանդ սօցիալական և մշակութի հարցերին վերաբերողները ուղղել յայտնի չեն և ընդհանուր հետաքրքրութեան առարկայ են դարձել: Զանկանալով լուծել գերմանական օրակարգ Ֆինանսական և տնտեսական խնդիրները, մի և նոյն ժամանակ իշխան Կիսմարի ձեռքում է այժմեան մի սոցիալութիւնների աւելարկների վրա մի գործի և միատեսակ անդամներից բաղկացած կառավարական կուսակցութիւն կազմել: Եւս տեսակետից գործին նայելով, պրուսական ազգային ժողովի նիստերը այժմ շատ հետաքրքիր կը լինեն:

Պրուսական ժողովի նախկին կուսակցութիւնները բաժանվել են և իւրաքանչիւր կուսակցութիւն մի քանի առանձին, միմեանց լինելով խումբեր և կազմել: Եւրոպիայի իւր մերի էլ այժմ փորձում են միանալ մի գործի ընդդիմադրական կուսակցութիւնը: Ըզգային - ազատամիտները, յոյս ունեն, որ շատ պահպանողականներ նշանակող կանցնեն: Եւսմ Բուրկինի մէջ դրա մասին շատ են խօսում և ամենքը այն կարակալութեան են հասնում, որ իշխան Կիսմարի կը խանգարի կուսակցութիւնների միութեանը:

Պրուսիայի և Գերմանիայի մէջ չափազանց մեծ է օրական ներքին այն հարցերի թիւը, որոնք վճար են սպասում: Պրուսական ազգային ժողովի ապագայ նիստերից կերակայ, թէ ինչպէս կը գործի իշխան Կիսմարի այդ հարցերը լուծելու ժամանակ: Ընդդիմադրել կը օկնի բաժանվել իշխան հակառակ կուսակցութիւնները, թէ անտեսական և սօցիալական ամենաշնչաւոր խնդիրները լուծելու ժամանակ նա կը կազմի կառավարական մի ուժեղ կուսակցութիւն:

ԹԻՖԼԻՍ

«Շայրց պատրիարքը և Բարձրագոյն Գլխաւոր վերադպրութիւնը» Կիւստանդինի-Երեւանի լրագիրը գրում է: Մի քանի օր առաջ մեքէ հաղորդեցինք, որ հայր Ս. Պոլսի պատրիարքը իրաւորութիւն ունի բողոքելու Բարձր Գլխաւոր առաջարկութեան դէմ, որով Գլխաւոր պահանջում է նրանից որ «Շայրց պատրիարքը» անուրը այլ և ոչ գործածէ պաշտօնական գրագրութեան մէջ, և որ այլ և ոչ պիտի չը ձանաչի իրեն ներ-

կայացուցիչ հայրց գանգատներին: Մենք հիմա տեղեկութիւն ենք ստացել, որ պատրիարքը իր բողոքագիրը ուղարկել է Գլխաւոր Կայսրատին: Բայց նախաժամ պատրիարքն ասում է թէ հայերի համար դա մի անկարելի բան է ուրեմալ իրանց հայրերին այն անուրը որը ընդունված է թէ պատմութեան, թէ աշխարհագրութեան կողմանէ: Եւս յայտնում է միտակցանք թէ անկարելիութիւն կը լինէր գրելի իր ազգին այն իր իրաւունքից իր երկիրը նորա բուն անտնովը կռել, մինչդեռ մի և նոյն իրաւունքը արուած է երկու մուսուլման ցեղերի: Բարդիստան և Լաղիստան կոչված և այնպէս էլ ընդունված է Բարձր Գլխաւոր, ըստ որում քիչ դերը և լազերի իւրանքներն իր Գլխաւորը լինելուցում է Բարձր Գլխաւոր, թէ պատրիարքարանը շատ օգուտ էր բերում նոյն իսկ Գլխաւոր ազգը հաւատարմութեանը զգալի սուլվանք և նորան իրաւունքով որ եղած օրէքները յարգէ: Եւս ուղղութիւն է հրաւիրում այն իրողութեան վրա, որ վերջին ուսմութիւնը պատրիարքի ժամանակ նա (գեր. Կերսէս) իրաւունք հայրերին գէթ չը բարձրացնէր համալսարանի դէմ, մոռանալով թէ նոքա կարող էր լինել խաղաղ միջոցներով համակ իրանց փափաքած բարեւորութիւններին— սա մի այնպիսի մոռալութիւն էր, որ սուլվանքը շատ զանաւանդով նորան հրաւիրել արգելիք է իրեն իր երախտագիտութեան նշան տուած նորան (պատրիարքին) Օսմանի շահաշնի առաջին աստիճան և խոստացաւ, որ հայերի հաւատարմութիւնը պիտի վարձարովի էական բարեբաւ մնար: Կայսրատանում Գլխաւորաբար աւակցում է որ այս խոստմանց հակառակ ոչ մի բան եղած չէ նորանց կառարկում համար և թէ չայստանից փախելու հիմա առաւել ևս փառ է, քան առաջ: և այն նոյն ծաւալութիւնը որ պատրիարքի ժամանակն այն աստիճան գնահատում էր, հիմա այնքան մոռացվել է որ Կ. Գլխաւոր մեկնում է նորան (պատրիարքին) ձանաչել իրեն գրուել հայրց ազգի: Պատրիարքը վերջացում է անելով Գլխաւոր, որ եթէ Կ. Պոլսի պատրիարքը Գլխաւոր հայերի և առանց կառավարութեան մէջ իրեն միջորդող անձ գործելուց, այն ժամանակ իր ազգայինցը իր փառի ստիպվելին իրանց զինել մի օտար երկրում ընկալող պատրիարքի իրաւասութեան տակ ու մի օտար պետութեան միջնորդութիւնը որսնել: և այն ժամանակ Կ. Գլխաւոր ինքը կը լինի այդ օտար պաշտպանութեան զանաւանց պատճառ եղած: Եւսպիսի քոտանակութիւն ունի այն յանուցն և հայրենաւոր բողոքը: Կ. Գլխաւոր պատասխանեց ևս առնելով «Շայրց պատրիարքը» գործածելու արգելքը, և որ պատրիարքը պիտի շարունակէ իր աւանդական գործողութիւնները: Այսնորդ պատրիարքին թոյլարգրած է շարունակել իր յարաբերութիւնները Կ. Գլխաւոր հետ իրեն հայ ազգի ներկայացուցիչ:

ՄԵՂԱՅԻ ԼԵՈՒՐԻՆԵՆԻ

ՄԵՂԱՅԻՆԵՆԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆԻՅՈՒՆ

ՕՐԻՆՈՒՄ, 29 հոկտեմբերի: Օրէնսայի դիտարանահանգիստի կարգաւորութեամբ «Приведен» լրագրի հրատարակութիւնը չարարեցրած է:

ԸՆԿԵՐՈՒՄ, 29 հոկտեմբերի: Ընդհան լրագ մերի տուած բանկերի ժամանակ Գլխաւորին ասած ծառը չափազանց խաղաղապէս էր: Ճառը վերջացնելու ժամանակ Գլխաւորն յայտնեց, որ իսկոյն ստացված հեռագրի մէջ սուլվանք յոյս և յայտնում, որ Գլխաւորիցից ստացված լուրերը շատ բաւականացուցիչ կը լինեն:

ԸՆԿԵՐՈՒՄ, 30 հոկտեմբերի: Հօկտեմբերի 28-ին պատեղ պատահած երկրաշարժը երեք միլիոնի միաս պատճառեց: Եւրոպում մարից կէս միլիոն միաս կրել են կեղեցիկները: Եւսոք առաւօտ դարձեալ մի քանի հարուստներ եղան:

Կարգաւոր-հրատարակող ԳԵՐԱՐԱՆԱ ԼԵՐԵՎԱՆԻ